

Kan en ny tysk socio-økologisk model redde danske landdistrikter?

Af Martin Beck, LHN og Niels Nørskov,
Videncentret for Landbrug

**INTER
NATIO
NAL** **500 økologer og forbrugere i Freiburg, Sydtyskland, har skabt et nyt aktieselskab, der skal skabe og fremme lokal værdi gennem tilførsel af kapital og investeringer.**

I april 2012 afholdt Kassel Universitet en workshop om en helt ny og spændende socio-økologisk udviklingsmodel med navn "Regional Wert". Navnet betyder regional værdi, og modellen er udviklet af Christian Hiss, en biodynamisk gartner fra Freiburg.

Regional Wert er udtænkt som en løsning på de store udviklingsmæssige udfordringer landbruget og landdistrikterne står overfor. Regional Wert er et aktieselskab, som skal rejse kapital gennem aktiesalg til forbrugere og virksomheder, og bruge pengene til at investere i lokale/regional virksomheder og landbrug. Målet er at investeringerne bliver både en økonomisk succes, men også at der skabes en social- og miljømæssig bæredygtig værdikæde fra jord til bord.

Baggrund

Baggrunden for initiativet er, at grundlæggeren Christian Hiss oplevede en forarmning af hans lokal-område. Som jordbruger blev det sværere og sværere at få bankerne og de finansielle institutioner med til nye investeringer, og kapitalkravet generelt blev højere og højere. Der var forskellig lønsomhed i værdikæden, og sjældent til primær producentens fordel. Den øgede specialisering gjorde, at man sjældent var i kontakt med andre produktionsformer og virksomheder, og slutteligt så blev det social og økologiske bidrag fra de økologiske bedrifter ikke anerkendt i offentligheden. Dette sammenholdt med de generelle landdistriktsproblemer, som affolkning, arbejdspladser der forsvinder og manglende sociale strukturer, gjorde, at Christian Hiss måtte agere.

Han ønskede at skabe en bæredygtig økonomisk model, som kunne skabe vækst på egne vilkår. Mange landdistriktsudviklings-

tiltag var også i Tyskland præget af tilskud og projekter, hvor aktiviteterne forsvandt, når pengene var brugt.

Christian Hiss' mål var at få almindelige mennesker og forbrugere til at investere i landområderne og fødevarerproduktion og skabe grundlaget for vækst og udvikling gennem en økonomisk indsprøjtning baseret på bæredygtige principper. Christian Hiss var sig meget bevidst om, at for at kunne tiltrække kapital så skulle det gøres professionelt og baseret på finansiell viden og kendskab. Dette var nødvendigt for at give investorerne tryghed, men samtidig skulle der også være en landbrugs-mæssig og økologisk viden til stede for at kunne vurdere de virksomheder, som der skulle investeres i.

Regional Wert AG

Kort fortalt etablerede man et aktieselskab "Regional Wert AG", som indtil nu har solgt knap 3400 aktier a 500 Euro. Dette giver selskabet en grundkapital på knap 1,7 mio., Euro, hvilket svarer til ca. 12,5 mio. danske kr. Investorerne er typisk lokale forbrugere og virksomheder, som ønsker at støtte en lokal/regional udvikling, også selvom nogle af dem bor i storbyer.

Aktionærerne vælger en bestyrelse, som har til formål sammen med direktionen at identificere og udvælge de virksomheder, man ønsker at investere i. Disse virksomheder skal bidrage til den regionale bæredygtighed gennem tre parametre:

- 1) Socialt: Øget beskæftigelse, lønsomhed, kvalitet i arbejdet og skabe liv i lokalområdet.
- 2) Økologisk: Øge jordens frugtbarhed, øge biodiversiteten, øge det økologiske areal og formindske ressourceforbruget.
- 3) Regional økonomi: Merværdi fordeling, værdiskabelse i regionen, engagement i regionen og aktiv medspiller i værdikæden.

Konkret har man investeret inden for 4 områder: Tjenesteydelser (rådgivning primærproduktion og afsætning, ejendomsformidling, energi m.m.), jordbrugsproduktion, forarbejdning, samt afsætning (detailhandel og abonnementsordninger).

Vigtigt i udvælgelsen af virksomhederne er, at de alle er indstillet på at bidrage til den

regionale udvikling ved at have fair priser og afregning i hele værdikæden, samt indgå i et tæt samarbejde med de andre virksomheder i Regional Wert selskabet.

Fremtiden og en anbefaling

For nuværende er der to Regional Wert selskaber, et i Freiburg og et i det sydlige Bayern ved Isar. Christian Hiss arbejder på at få udbredt modellen til resten af Tyskland og workshoppen i Kassel viste, at der er konkrete initiativer i det nordlige Hessen, Bremen, Dresden og Schleswig. En af workshoppenes konklusioner og anbefalinger var at sørge for, at Regional Wert dækker et passende stort område med et relativt stor befolkning, således at der er et stort nok rekrutteringsgrundlag for nye investorer.

Perspektiver i Danmark.

I Danmark har vi mange af de samme udfordringer som i Tyskland. Ny modeller såsom økologiske matrixbrug, storskalaproducent-samarbejder, den ny andelsbevægelse m.m. inddrager mange af de tanker, som Regional Wert repræsenterer. Men ingen af de danske modeller giver et bud på en økonomisk finansiell model, og her kan Regional Wert være til inspiration. Det er dog klart, at modellen skal tilpasses danske forhold og danske juridiske og finansielle rammer. Endvidere viser erfaringer fra matrixbrugene, at kommunerne gerne vil indgå i et aktivt samarbejde. De kan blive en meget central og vigtigt samarbejdspartner for evt. Regional Wert selskaber. I øjeblikket arbejder forfatterne på at få afdækket mulighederne for at få etableret et Regional Wert selskab i det sydlige Danmark.

Grundlæggeren af Regional Wert Christian Hiss blev kåret som "Årets Social Entrepreneur i Tyskland 2011". Prisen blev overrakt af Kansler Angela Merkel.

Kalender 2012

JULI 2012

15. Flerårige energiafgrøder (Art. 68) – støtte til etablering

Frist for at indsende skema samt dokumentation (faktura el. lignende bilag) for opfyldelse af mindstekravet for plantetallet på de arealer, der er søgt støtte til.

15. Enkeltbetaling - jordbearbejdning af udyrkede marker

Udyrkede landbrugsarealer må jordbearbejdes og tilsås forud for en efterårssået afgrøde.

20. Mellemafgrøder – etablering

Frist for etablering af mellemafgrøder som alternativ til pligtige efterafgrøder.

31. Gødningsåret 2011/2012 slutter (Planperioden)

Afgrøder, som gødes i den forlængede planperiode (august og september) og høstes i efteråret, for eksempel græs, regnes dog med til gødningsåret 2011/2012.

31. Gødningsregnskaber - tilmelding til registret

Frist for at blive tilmeldt registeret for afgiftsfritagelse for høstår 2011/2012. Momsregistrerede virksomheder med landbrugsmaessig om-sætning på mindst 50.000 kr. og med en animalsk produktion på mere end 10 DE eller 1,0 DE/ha eller som modtager mere end 25 tons orga-nisk/husdyrgødning per år, skal tilmeldes. Kun virksomheder, der ikke alle-rede er registreret, skal tilmeldes. Vær opmærksom på, at hvis man får nyt CVR-nummer, skal det tilmeldes.

31. Økologi - autorisation og indberetning af nye arealer

Frist for at søge autorisation for nye økologer og indberette nye arealer, der skal omlægges den 1. august. NaturErhvervstyrelsen skal modtage indberetningen senest 31. juli.

31. Husdyrgødning – lager

Frist for at søge om dispensation om slutlager for husdyrgødning (50 pro-cent-reglen). NaturErhvervstyrelsen skal modtage dispensationsansøgningen inden planperioden udløber.

Vådområder – tilskud til nye anlæg

Ansøgning om tilskud til nye anlæg kan indsendes til NaturErhvervstyrelsen løbende.

AUGUST 2012

Jordbearbejdning efter høst forud for forårssåede afgrøder

Økologer er undtaget fra forbud mod jordbearbejdning.

1. Den forlængede planperiode starter

Frem til den 30. september har afgrøder, der høstes inden den 31. december, mulighed for at blive tilført gødning, som indgår i kvælstofkvoten for den afsluttede planperiode.

1. Fællesskema: Økologi - indberetning

Modtager NaturErhvervstyrelsen den årlige indberetning senere end 1. august bortfalder tilsagn om miljøbetinget- og omlægningstilskud, og udbetalte tilskud skal betales tilbage.

1. Pligtige efterafgrøder – såning

Frist for at så pligtige efterafgrøder. Korsblomstrede efterafgrøder må dog sås til og med den 20. august.

1. Gødningsåret 2012/2013 begynder (Planperioden)

1. Natur- og miljøprojekter

Frist for at søge tilskud til natur- og miljøprojekter som fx naturplaner, græsnings- og naturprojekter. NaturErhvervstyrelsen, Center for projektilskud skal modtage ansøgningen senest den 1. august.

14. Fodergræs – omlægning til fodergræs

Økologer er undtaget fra forbud mod omlægning af fodergræs.

15. Økologifremme – ansøgning om tilskud

Frist for at søge om tilskud til informations- uddannelses- og markedsfø-ringsprojekter om økologi i den anden af to runder i 2012. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 15. august.

20. Pligtige efterafgrøder – alternativer og opsparing

Frist for at ændre alternativer til pligtige efterafgrøder samt opsparing af pligtige efterafgrøder i Tast-selv.

20. Pligtige efterafgrøder – såning

Frist for at så korsblomstrede efterafgrøder, der skal regnes med til pligtige efterafgrøder.

21. Økologi - ansøgning til Fonden for Økologisk Landbrug

Frist for ansøgning om tilskud for 2013.

30. Faste affaldsprodukter / husdyrgødning - udbringning

Faste affaldsprodukter / husdyrgødning må efter høst udbringes på marker, hvor der er afgrøder samme vinter. Flydende affald/ husdyrgødning må kun udbringes på marker med etablerede, overvintrende fodergræs, vinterraps og på marker, hvor der er frøgræs med kontrakt om levering af frø til kommende sæson.

30. Ensilagesaft - udbringning

Det er tilladt at udbringe ensilagesaft efter høst og frem til den 31. oktober på bevoksede marker eller marker, hvor der skal være vintersæd.

31. Vådområder – fastholdelse

Frist for at søge 20-årigt tilsagn om fastholdelse af vådområder. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgning om tilsagn inden 31. august i det kalenderår, hvor tilsagnsperioden begynder. Ansøgning om tilskud til nye anlæg kan indsendes løbende.

31. Økologi - nedsat omlægningstid efter miljøordninger

Frist for at søge om nedsat omlægningstid for arealer omfattet af visse miljøordninger (MV m.m.), hvis ordningen udløber den 31. august 2012. Ansøgningen skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen, inden ordningen ophører.

31. Økologi - autorisation og indberetning af nye arealer

Frist for at søge autorisation for nye økologer og indberette nye arealer, der skal omlægges den 1. september. NaturErhvervstyrelsen skal modtage indberetningen senest 31. august.

31. Miljø- og Økologiordninger – lavt plantedække

For de 1-årige og 5-årige støtteordninger skal græsmarker være udnyttet og fremstå med lavt plantedække den 31. august. Ordningerne har desuden yderligere krav til udnyttelse og forskellige metoder til dokumentation.

Vådområder – tilskud til nye anlæg

Ansøgning om tilskud til nye anlæg kan indsendes til FødevarerErhverv løbende.

SEPTEMBER 2012

1. Gødning – indberetning af leverancer

Frist for at indberette leverancer af forarbejdet husdyrgødning, handelsgødning, afgasset biomasse og anden organisk gødning for 2011/2012.

1. Økologi - tilskud til nye arealer i ekstrarunden

Frist for at søge 5-årigt tilsagn om omlægningstilskud for nye arealer, der er købt eller tilforpagtet i perioden fra den 9. maj til den 1. september på en økologisk bedrift. NaturErhvervstyrelsen skal modtage ansøgningen senest den 1. september. Økologen skal være autoriseret eller have sendt ansøgning om autorisation til NaturErhvervstyrelsen senest den 8. maj 2012.

1. Miljø- og Økologiordninger – tilsagnsperioden begynder

For de 5-årige tilsagn fra 2012:

- Tilskud til pleje af græs og naturarealer
- Miljøbetinget tilskud til juletræer
- Tilskud til omlægning til Økologi

1. Økologi - afgræsning

Kalve under seks måneder kan holdes på stald efter den 1. september.